

DUA İBADETİN ÖZÜDÜR

el-Hamdülillahi rabbilâlemîn vessalâtü vesselâmü alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-ahirîne Muhammedini'l-mustafâ ve alâ âlihî ve sahibihî ve men tebi'ahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn. Emmâ ba'd:

عَنِ النَّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ قَالَ: "الدُّعَاءُ هُوَ الْعِبَادَةُ"

Ve ani'n-nu'mânibni beşîrin radiyallahu anhümâ enne'n-nebiyye sallallahu aleyhi ve selleme kâle ed-du'âü hüve'l-ibâdetü. Ravâhu Ebû Dâvud ve't-Tirmizî ve kâle hadîsün hasenün sahîhun.

en-Nu'man b. Beşir radiyallahu anhümâ kendisi ve babası sahabi, rivayet etmiş ki, Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuş;

ed-Du'âü hüve'l-ibâdetü. “Dua etmek ibadetin ta kendisidir.” Dua etmek tam ibadettir.

a. Dua Etmek İbadettir

Yani namaz kıldık, ibadet. Ondan sonra dua ediyoruz, o ibadet değil mi?

O da ibadet.

Veyahut namaz kılmadık, yolda gidiyoruz; “Aman yâ Rabbi! Aman yâ Rabbi! Aman yâ Rabbi!” [diyerek] Cenâb-ı Hak’tan bir şeyler istiyoruz. “Yâ Rabbi! Sen beni sevdiğin kul eyle. Yâ Rabbi! Beni kimsenin önünde mağlup, mahçup düşürme! Yâ Rabbi! Sen bana helal rızıklar ihsan eyle! Yâ Rabbi! Sen beni haramlardan koru...” Hep bu dualar, insan dua ettiği zaman ibadet etmiş oluyor. Hem de tam ibadet! Çünkü Allah’ı biliyor, Allah’a yöneliyor ve Allah’tan istiyor.

Dua ne?

Allah’ın varlığını bir kere biliyor. *Eşhedü enlâ ilâhe illallah*. “Ben şehadet ederim ki Allah’tan başka ilah yoktur.” Yanlız Allah’ın vereceğini de biliyor, Allah’ın kudretini de biliyor, varlığını da biliyor, birliğini de biliyor, verirse O’nun vereceğini de biliyor. E bundan güzel şey mi olur!

Peygamber Efendimiz, “Dua ibadetin ta kendisidir.” buyurmuş.

O halde bundan çıkan sonuç duaları geçiştirmeyelim; çalakalem, üstünkörü, hızlı

hızlı yapmayalım; düşünce taşına, özene be-
zene Cenâb-ı Hakk'ın bizi duyduğunu, sevdi-
ğini ve dua edene duasının gereğini yapacağı-
nı bile bile güzel dua edelim; duayı ihmal
etmeyelim. Namazı kıldıktan sonra [duayı]
ihmal etmedik. Namazı kıldık [mı] duayı da
ihmal etmeyelim. Kimisi pabucunu alıp gidi-
yor. Tabii treni kaçıracak, otobüsü kaçıracak,
acele işi var, bir şey değil, o zaman yolda dua
eder filan ama yine duayı eder.

Ama duayı etmemek neye benzer?

Çalışıp çalışıp da işyerinden ücreti alma-
dan kalkıp gitmeye benzer.

Olmaz...

Allah duayı seviyor. Dua etmeyi Allah
emrediyor, dua eden kulunu seviyor. Kulun
tazarru ve niyazından, “Aman ya Rabbi!” diye
yalvarıp yakarmasından hoşnut ve razı oluyor.

Bismillahi'r-rahmani'r-rahim.

«كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَسْتَجِبُ
الْجَوَامِعَ مِنَ الدُّعَاءِ، وَيَدْعُ مَا سِوَى ذَلِكَ»

Ve an âiŕete radiyallahu anhâ kâlet kâne Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem yestehibbu'l-cevâmi'a mine'd-du'âi ve yede'u mâ sivâ zâlike. Ravâhu Ebû Davud bi-isnâdin ceyyidin.

Ötekisini, ilk hadîs-i ŕerîfi, en-Nu'man b. Beŕir'den rivayet edilen “Dua ibadetin özüdür.” hadisini Tirmizî ve Ebû Davud rivayet etmiŕti ve İmam Tirmizî bu hadise hadis-i hasen sahih demiŕti.

b. Peygamberimiz Duanın Kapsamlı, Kısa ve Özlü Olanını Severdi

İkinci hadîs-i ŕerîf Hz. Âiŕe-i Sıddîka *radiyallahu anhâ* validemizden, annemizden diyor ki;

Kâne Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem yestehibbu'l-cevâmi'a mine'd-du'âi. “Peygamber Efendimiz duanın özlü olanını severdi.”

Peygamber Efendimiz, teferruatı değil, derli toplu, geniŕ anlamlı, kapsamlı, özlü, kısa duayı severdi. Uzun boylu uzun boylu uzun boylu, teferruatlı teferruatlı teferruatlı değil de özlü kısa.

رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الآخِرَةِ حَسَنَةً
وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ

*Rabbenâ âtinâ fi'd-dünyâ haseneten ve
fi'l-âhirati haseneten ve kınâ azâbe'n-nâri.*¹

Bir, iki, üç cümle.

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْعَفْوَ وَالْعَافِيَةَ وَالْمُعَافَاةَ فِي
الدُّنْيَا وَالآخِرَةِ

*Allahümme in neselüke'l-afve ve'l-
âfiyete ve'l-mu'âfâte'd-dâimete ve'd-dünyâ
ve'l-âhireti.*

“Ya Rabbi! Ben senden af isterim, beni affet.” *Ve'l-âfiyete.* “Sıhhatli, afiyetli olmamı isterim.” *Ve'l-mu'âfâte'd-dâimete.* “Dünyada, âhirette başımın esen olmasını, huzurlu olmamı isterim.” *Fi'd-dîni.* “Dinde de.”

“Dini konularda başım derde girmesin, dinim zarara uğramasın, zedelenmesin, yanlış bir iş yapıp da ortalığı bulaştırmayım, bir çuval inciri berbat etmeyim, yanlış bir şey yapmayım. Aman ya rabbi, Aman ya rabbi!

¹ 2/Bakara, 201.

Ona buna aldanıp da ilerici filanca herifin, gazeteci falanca yalancının, vâiz falanca dolandırıcının [sözlerine kandırma beni.]”

Vâiz değil de gazeteler poppopfluyorlar, bu büyük alim, aydın alim! Bak bizim istediğimize fetva veriyor. Bira içebilirsin diyor. Faiz yiyebilirsin diyor. Ah bu çok büyük [hoca!] Kendi keyiflerine uygun fetva vereni alıp kaldırıyorlar, herkese de [yutturuyorlar.] Kurcalıyorsun hocalığı bile yok. Onlara âlet olmuşsa, onların istediği cinsten ağzından laf çıkmışsa şak şak şak... O da kabarıyor, küçük çocuğa aferin dediğin zaman kandığı gibi kazanıyor.

Sen Allah'tan korkmuyor musun?

Allah tan utanmıyor musun?

Allah'ın emrine aykırı bir fetvayı senin vermeye hakkın var mı?

Allah içkiyi niye haram kılmış?

Kafayı bozduğu için. Kafayı bozunca adam arabayı direğe çarpıyor.

Onun için bu herifler bile polisler durdurup içki, alkol muayenesi yapıyorlar.

Neden?

Kötü olduğundan. Zina da kötü, alkol de kötü, hırsızlıkta kötü. İslâm neyi yasaklamışsa kötü, neyi emretmişse iyi.

Oruç hocam, oruç da aç kalıyoruz!?

İyi, aç kalmak da iyi.

Teravih çok uzun!?

O da iyi, teravih olmasaydı ramazanda millet oruçtan sonra mideleri patlardı. Cenâb-ı Hak her şeyi yerli yerinde yaratmış. Otuz üç rekât kalkıyorsun iniyorsun, kalkıyorsun iniyorsun, kalkıyorsun iniyorsun, hem sevap kazanıyorsun hem de miden namazdan sonra; “Ya ben iftarda yemek yemedim mi yoksa filan!” [diyor...] Eriyor, ne güzel!

Teheccüt de güzel, cihat da güzel, zekât da güzel!

“Para veriyorum hocam!”

Vermek de güzel!

O fukaracığın nasıl sevindiğini görmüyor musun?

[O da güzel!] Sen burada yiyip içip çatlıyorsun o orada açlıktan kuruyup kalıyor. Kar-

nı sırtına yapıyor. Yazık değil mi ona da biraz [versene!]

Suudi Arabistan'da milyonlar var, Somali'de millet aç, sefil. Git, oradan bir aileyi kardeş edin. O aileye ev yap, âlet yap, bahçesine, mahallesine bir kuyu açtırt. Bir sondaj vurdur, su çıkart. Cidde'de yaptığın gibi deniz kenarına, deniz suyundan bir tatlı su elde etme fabrikası bir tane de Somalilere yap, onlar da su içsinler mübarekler ya! Sen de sevap kazan ya!.. Kıyamet mi kopar!..

Bir karıyı alıyor, ondan sonra bir karı daha arıyor. Bir de Türkiye'den evlensem, bir de Malezya'dan evlensem, bir de bilmem nereden evlensem diye koleksiyon yapıyor. Paralar tekme atıyor, İspanya'ya gidiyor, otel tutuyor, şarkıcı getiriyor, bir gecesine 30 bin dolar para veriyor. Asansörleriyle masansörleriyle bir oteli tepeden tırnağa tutuyor. O asansörün başına gittiğiniz zaman üniformalı adam, "Burası tutulmuştur, bu tarafa gidemezsiniz." [diyor.]

Neden?

Suudlu zenginler var yukarda. Beyrut'ta eğlenmeye gidiyorlar. Bilmem nerede bilmem

ne halt yemeye, nane karıştırmaya gidiyorlar. Paralar pullar havaya, civaya, suya gidiyor. Yüznumarasının tokmağını altından yaptırtıyor. Bu kadar israf olmasın denince de kral çocuğuna harçlığı daha çok veriyor.

Yüznumaranın topuzu paslanmaz madenden olsa, altın olmasa bir yeri eksik mi kalır?

Yoo..! Ama o tasarruflarla, 100 bin dolarla gitsen orada bir su çıkartsan, bir köy halkı, bir kasaba halkı bayram etse ne kadar sevap! Bizde aptalız ya! Biz de oralara gitsek, başkasına söyleyip duracağımıza elimizden geldiği kadar biz yapsak! Topla paraları, Ali ver, Ahmet ver, Salih ver.

Ne yapacaksın?

Gideceğim Filipinler'deki müslümanların [yanına.] Yakın işte aha şurası, uçağa atladın mı gidiyorsun. Manila'da ağladı kardeşin birisi. Şehre indi, camide zekâtını verdi geldi, ağladı koca adam. "Çok fakirler hocam, dayanılmaz." diyor. Git orada bir mahallede bir bir şey yap; On kişi, 20 kişi devamlı istifade etsin. Jakarta'da millet karton, gümrük artığı ambalaj artıklarından yapılmış kutucuklarda yaşıyor. Görüyorsun böyle, millet kayıklarda

yaşıyor. Dünyanın bazı yerlerinde çok yaygın sefalet var. Git Bangladeş'e, yedi sekiz tane çocuğu, dümdüz ova, iki de bir de sel basar.

Yapılacak o kadar çok hayır, o kadar iş var ki [yanlış yerlere] paranın zırnığını harcamamak, kaçırmamak lazım. Biriktirip [hayra harcama lazım.] Hani senin o hurda treylerin elektriğini bile, "sök şunu" dedin, "ziyan olmasın" dedin. "Yirmi dolar hocam bu." dedin, çok güzel... Ben yerden çivi bile topluyorum. Eğri çivi de topluyorum da arkadaşlardan saklı topluyorum çünkü; "Eğri çivi ne yapacaksın?" diyorlar.

"Doğrulturum yine çıkarım." diyorum. Onlar da;

"Doğrultmaya değmez." diyorlar.

Hesap meselesi tabii, onu doğrultacağım diye koca Arapça'sı, İngilizce'si, Farsça'sı olan bir insan çivi doğrultmakla uğraşırsa bu neye benzer?

Asker tanka atlamış; "Haydi Allahısmarladık."

"Nereye gidiyorsun?"

“Çeşmeden testiye su dolduracağım, getireceğim.”

Bre insafsız! Bu tankın ordan oraya kadar gitmesi gelmesi ne kadar para biliyor musun?

Maydonoz alacağım geleceğim.

Kendisi kuruşu, parayı pulu hesaplar. Rüzgârın estiği yönü hesaplar. Beş tane sineği bir araya getirsem yağı şu kadar olur diye sineğin yağını hesaplar ama milletin malı oldu mu, hesabı sorulmadı mı [devletin malı yeniyor.] Yüzde beş faizle iş bankasına trilyonları, milyarları vermiş...

Sen kendi paranı öyle mi veriyorsun?

Kendi paranı faizi daha fazla diye repoya veriyorsun.

Yüzde beş faiz ne demek?

İş bankasını beslemek demek.

Öyle şey mi olur?

Devlet dairesi böyle yapıyor. Ondan sonra da gidiyor açığı kapatmak için bankalardan bir geceliğine yüzde 110 faizle borç alıyor. Devlet de enayi, aptal. Topla paralarını

bir yerde, eksiğini oradan karşıla, öyle değil mi?

[Paraları] topladığın bir yerin olsun, tamam herkesin hesabı orada yani devlet kendi [parası.] Ondan sonra devlet kendisinin karşılayamadığı, repo yapıp aldığı parayı o [yerinden] alsın.

Hayır! Maksat para sahiplerine devleti soydurmaktır.

Adam Amerika'dan para ile geliyor, bir senede dolar üzerinden yüzde 100 kâr edip gidiyor Türkiye'den. Kanını iliğini emiyor kurutup gidiyor. Amerikalı! Repodan şu kadar para kazanıldığını biliyor faizden de korkmuyor, Türkiye'ye de kötülük yapması lazım.

Bomba mı atsın?

En büyük kötülük ekonomisini çökertmek.

Türkiye'nin ekonomisi kaç yıldır sıfırın altında. Küçülüyor Türkiye. Millet hiiiç farkında değil. [Millet] Çiller'in değirmende öğütüp ondan sonra sucuk yapıp etlerini [milletle] yedirmesi lazımdı. Çünkü bir gecede bir karar aldı, milletin parasının 3/2'sini bir ge-

cede yok etti, 3/1 duruma düşürdü. Bir zengin gecedan sabaha kalktığı zaman bir gün öncekine göre malının 3/2'sinin kuvveti gitti, 3/'i kaldı. Öyle karar aldı, kimse bir şey yapmadı. Hala yüzde bilmem kaç oy topluyor. Mesut Yılmaz öyle yaptı. Şimdi bunlar, Ecevitler [öyle.] Küçültüyorlar, küçültüyorlar, yani devleti küçültüyorlar.

Bir dükkan kursan, sermayesi her sene küçülse ne olur?

İflasa gidiyorsun.

Devleti küçültüyorlar kimse gık demiyor.

Daha başka ne kötülük yapsın?

Amerika ne yaptı?

Zayıf düşürmek için Sırbistan'ın can alıcı tesislerini bombaladı, "Pes!" dedirtti.

E Türkiye'yi?

[Türkiye'yi de] böyle zayıf düşürüyor. Bu da iktisat bombası, bu da sömürme bombası, bu da küçültme bombası. Böyle de gider milletler, gümbür gümbür yıkılır gider. Hiç kimenin anladığı yok. Anlıyor da çaresini bulamıyor. Neyse...

Ve yede'u mâ sivâ zâlike. “Peygamber Efendimiz özlü duayı severdi, bundan başkasını bırakırdı.”

Yani özlü olmayan, uzun uzun olan [duayı sevmezdi.] Cenab-ı Hak her şeyi biliyor. Özlü duayı severdi.

Bunu da İmam Ebû Davud ceyyid isnat ile rivayet etmiş.

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ
قَالَ: «اللَّهُمَّ أَسْأَلُكَ الْهُدَى وَالتُّقَى وَالْعَفَافَ
وَالْغِنَى»

Ve an radiyallahu anhu -nebiyye sallallahu aleyhi ve sellem kâne yekûlü Allahümme innî es'elüke'l-hüdâ ve't-tükâ ve'l-afâfe ve'l-ğınâ.

“Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* özlü dua ederdi.” İşte misâli! İbn Mes'ûd *radiyallahu anh*'ten rivayet edilmiş, İmam Müslim *rahmetullahi aleyh* [rivayet etmiş.]

Allah razı olsun, bu hadis alimleri güzel güzel toplamışlar, sağlam sağlam yazmışlar.

Harflerini bile, noktalarını bile düşünmüşler, o kadar titiz çalışmışlar.

Allah şefaathlerini erdirsin, Allah mükafatlarını çoğaltsın.

c. Peygamber Efendimizden Özlü Dua Örnekleri

Efendimiz böyle derdi;

Allahümme innî es'elüke'l-hüdâ ve't-tükâ ve'l-afâfe ve'l-ğınâ.

Bittiiii! Bu kadar! Duaya bak! İşte bitti!

Neymiş mânası?

Allahümme. “Ey benim Rabbim, mevlâcığım! Rabbim, yâ Rabbim, güzel Rabbim!” *Innî ese-lüke.* “Ben senden dilerim ki şunları bana veresin.” Şunları istiyorum yâ Rabbi! *el-Hüdâ.* “Hidayet isterim yâ Rabbi.” Aman yâ Rabbi! Hidayet üzere olayım, yanlış yolda, bâtıl yolda, sevmediğin kul olmayayım. Günahta, şirkte, zulümde, isyanda, kötü huyda, kötü halde olmayayım yâ Rabbi! Hidayet isterim yâ Rabbi senden! *Ihdine's-sırâta'l-müstakîm* gibi. *el-Hüdâ.*

Başka?

Ve't-tükâ. “Takva isterim yâ Rabbi!” Bana öyle bir duygu ver ki, ben harama günaha yanaşmayayım. Yanaşmayayım. Neden?

Takva ehli, Allah'tan korkuyor, müttakî. Onu istiyor; hidayet istiyor, takva istiyor.

Ve'l-afâfe. “İffet istiyor.” *Afiflik*, namusluluk. İffetli insan, harama bakmaz, harama kuşak çözmez. İffetli insan, el açıp yılışık yılışık ondan, bundan istemez. Haysiyetini zedeleyecek aşağılık iş yapmaz. İffet istiyorum, iffet duygusu [istiyorum yâ Rabbi! İffet,] kötülüklerden uzak durma hali.

Ve'l-ğınâ. “Bir de zenginlik istiyorum yâ Rabbi!”

Buradaki zenginlik iki mânaya gelebilir. Arapça'daki zenginlik, bir, para ver. Mal ver, para ver; devem olsun, hurmam, bağım bahçem olsun, evim barkım olsun filan.

İstiyoruz ya, istemiyor muyuz?

Olduğu halde istiyoruz, bir tane alıyoruz, bir tane daha, bir tane daha, bir tane daha...

E ne zaman doycaksın?

Doymaz!

لَوْ كَانَ لِابْنِ آدَمَ وَادِيَانِ مِنْ ذَهَبٍ

Lev kâne li'bni âdeme vâdiyâni min zehebin.

“Altın dolu iki vadi bir adamın olsa üçüncüyü ister.”

Orayı sömür, burayı sömür, gazetelere düşen, bir sürü suistimal, birsürü...

Doymaz! İnsanoğlunun gözü iki vadi dolusu altına sahip olsa üçüncüyü ister, gözü doymaz.

Gözünü ne doyurur, doldurur?

Toprak! Mezara girince o zaman işte olan olur.

Zenginlik, bir, para pul istemek; bir de müstağnîlik istemek. [Müstağnîlik] “göz tokluğu” demek. Çünkü herşey açgözlülüğünden oluyor.

Bütün günahlar, haramlar, onu işleyen insanın açgözlülüğünden, hırsından olmuyor mu?

Tokgözlü olsam almam, yemem, aç dururum haram yemem. İçmem... Domuz yiyeceğime uçakta yemeği yemeyiveririm. Giderim, gittiğim yerde yerim. Kendi evime giderim, helal lokmamı yerim senin karışık, bulaşık, pis şeyini yemem. Tok gözlü oldu mu, tok gözlü insan en zengin insandır.

el-Kanâ'atü. “Tok gözlülük.” *Kenzün.* “Bir hazinedir.” *Lâ yefnâ.* “Bitmez bir hazinedir.” Kanaat ehli oldu mu bir insan kale gibi olur.

Arapça'da *ğınâ* kelimesi bu iki mânaya gelir: Bir, maddî zenginlik, para pul zenginliği; iki,

gönül zenginliği, kanaatkârlık, hırssızlık, hırs duymamak, ağır başlı olmak.

Onu istiyor olabilir. *Afaf* istiyor, iffet istiyor, bir de ğınâ istiyor yani, “Müstağni olayım yâ Rabbi! Ona buna boyun büküp el açıp bir şey umup durmayayım.”

“şu zengine yaltaklanıyım, yanında dolaşayıyım; şu parti başkanının dibinden ayrılmayıyım, kötü işlerine bile itiraz etmeyeyim seçimden sonra beni listenin başına koymaz ha!..” Bütün millet vekillerini, eşeğin önüne böyle çubuğa havucu bağlayıp böööyle sallayıp da eşeği yürüttükleri gibi öyle yürüttürüyorlar. Milletvekilleri parti başkanlarının saltanatının köleleridir.

Neden?

Listeye koymadığı zaman siyasi hayatı söner. “Sönsün be! Sönerse sönsün!” dedi mi ne oldu?

O zaman başı dik olur. O zaman dobra dobra konuşur. Ama bir daha seçileceğim diyen insan eğilir, ezilir, bükülür, kuyruk sallar, baş sallar, baş eğer, parmak kaldırır, belini bükerek, kendisini rezil eder, günaha girer, haramadalar, beş milyon dolara satılır, memleketi batırır... Her şeyi yapar.

Tok gözlülük... Müslüman tokgözlüdür. Müslüman ona buna eyvallah demez. Allah'a, Allah'a dayanır, Allah'a güvenir. Ne güzel özlü dua:

Allahümme innî eselüke'l-hüdâ ve't-tükâ ve'l-afâfe ve'l-ğınâ.

Dört şeyi istiyor. İşte özlü duanın misâli.

Allahu Teâlâ hazretleri bize, Resûlullah Efendimiz'in istediği şeylerin hepsini bize de nasip etsin.

Tabii o peygamberliğine mahsus neler istediye onlar ayrı da ama onun dışındaki güzel şeyleri o biliyordu.

Onun istediklerinin hepsini ihsan etsin.

el-Fâtiha...

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN
22 Şa'bân 1420 / 01.12.1999

[Bütün HADİS DERSLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

